Из хартије у фијоци Мр. 3890/3. 27

4а

БАСНА
и М. Вукасовића Савремена басна

У то је устајати рукопис из фијоке, ати се, насупрот случају са правим рукописом из Фијоке, не сећам пропратних околности. Реферат за Академију наука „као претходни текст“ Не верујем баш сасвим чврсто: добро памтим, и знала бих бар тај сам кореферат била. Јесам ти написао радио зато што ме је текст Вукасовићев занимао? Ати зато ћу овде и нисам дао редакцији у којој сам била сарадник. Вероватно зато ће је на укратко на случај не буде блага, но непротива, илустрација о тадашњим путима, карактерима, појавама, у садашњој савремености.

Сада објављујем рад зато што се све јаче и чешће испољава наклоност писаца да се иде у старину, у тему вајкадашње. Рецимо: Томас Ман са четири романа о древним библиским личностима. Херман Брох, са романом о Смрти Вергилија. Сартр, са Орестом. Казанџакис, са прозом Христос по други пут распет. Разни дански писци са појединостима из Орестије. Лагерквист [Lagerkvist] са романом Барабас. Код нас, проф. Милош Ђурић, са Есхиловим позоришћем. Миодраг Павловић, са драмским по грчком миту о браћи што се, место волова, упрежу у свете коте које возе жртвенике богиње Палиф-Сурап, са предлогом руског епа из 12. века: Слово о полку Игоровом. Грејс са романом о Златном руну. И тако даље, и даље. Већ сам упозорила да се приближујемо епиграму. У стихотворним млађим, млађим и модерних врло су чести епиграми. Код значајног, врло свог Миодрага Бутаковића, у прози, сваки час искочи по епиграм. Постојала прозаде Хоџе и његова Хоџини брзи епиграми, и сва је воде на неко у стихим хексаметрима и писана у врсти библиских мерсета. Можда иде и басна, уопште...

Стели сад стари рукопис из фијоке.

Ид 3390/2 4 16

БАСНА

и Михајла Вукасовића Савремене басне

Ретки су прави, рођени, страсни баснописци, и није лако бити то и борити се за то. Оно што свака јача индивидуа донесе собом, субјективност, то у баснописцу мора спавати, дубоко и сигурно спавати. Писац басана мора бити проницљив разматрач, благ иронист, песничка природа, добар човек. Ни критичар ни судија, ниповто, јер критичари и судије упиру прстом у појединог човека и поједину ману, у једно време и друштво, док баснописац, прави, приказује неименованог и апстрактног човека који је цео свет, а сигурно није нико из куће, села, среза и града. Композиција басне је стога тешка ствар, експресија још тежа. Ваља наћи вајкадашњу и сваком уопште одмах разумљиву конкретну слику. Ваља затим наћи пројекцију конкретне слике у апстрактно морално, али опет сваком разумљиво. Ваља дати нерацију. Ваља нерацију сажети, и зато је поетисати. И све то треба спровести особито стилизовано, са грацијом, укусом, нотом наивности, фином ироније, са пуним доказом да нити говори, нити се жали, нити жигоше лично, аутор басне. Ако се иза театра и комедије у басни не смеши права, чиста доброта, басна је карикатура, зубато страшило које се кези и прети да ће ујести. Ако басну не могу читати деца, и ако се басне неко боји, пропала је басна заједно са баснописцем. Једном речју, басна је уметност, и још басна је класична уметност, или није ни басна ни уметност. Чувена басна Грка Вабриоса о јелену без мозга, вечна је басна, вечна је уметност, вечна је истина, вечна је експресија, догађај у њој вечна свакоминутна драма у сваком месту земље, мудрост и пада у њој умреће са последњим човеком данас или после много хиљада година. Болестан лав хоће да раздере и поједе јелена. Нити је лав много болестан, нити јелен жели да му, здравом или болесном, иде у пећину. Ко ће навести да уради што неће да ради? Лисица. Ко ће заљудити да и по трећи пут оде иако лав дајапут окрвављен? Лисица, она иста, једна која у случају зна до краја свих могућности. Над раздераним јеленом олагује лав, а по страни и лисица. Чуди се лав: где је посластица, мозак јеленов. Већ га је прогутала лисица а лаву оставила одговор: То је јелен без мозга, да га је имао, не би трипута ушао у пећину.... Сви се смеју, добра срца смеју: деца одрасли,

Боже мој, 2

јер, то није истина; тужно и смешно не бива заједно. А ако бива? Бива тако да се прво деси тужно, а смешно долази тек после и на сасвим другом месту. А у басни ето може заједно, и зато није истина. И опет смеј: врашка лисица, врашки Бабриос. Уметност, једном реју.

Први баснописац, фригијац Езоп, из шестог века пре Христа, биће да је у ствари митска личност. Ниједан његов текст није директно сачуван. Што се има као прерада Езопових басана то су басне Грка Бабриоса и Латина Федра. Они су езоповску басну проширили, попунили, поетисали. Много столећа је затим протекло док се на два краја Европе јавише француз Лафонтен /1621-1695/ и Рус Крилов /1768-1844/, да тип езоповске басне сасвим превазиђу правом поезијом, танаком уметничком иронијом, хумором, правим дубрговачким хумором. Немац Лесинг није по вокацији баснописац, него је критичар. Његова је басна понекад јаког квалитета, али је сва од мозга и критике. Енглез Тај није доста лак и плах, шаљивост му је често тривијална. Читав низ других Немаца и Енглеза били су педагози који су басну писали као текстове за поуку својим ђацима. Наш Доситеј, ако игде, у басни није јаков: једна да има коју своју, а иначе није басну умео препевати, из нашег народног блага умео користити мотивима. А у целокупној нашој савременој књижевности носи се с басном једини М. Вукасовић, што му није мала заслуга. Не каже бадава латинска реч за басну: Fabula, opera et ingenium tenuis.

Досада, колико ми знамо, М. Вукасовић издао је неколико књига басана и текстова који би се могли назвати басноликима. Две његове свеске носе наслов Басне. Затим су дошле мале трагикомедије у виду басана. Па Приповетке и басне. Па дуга шаљива приповетка у којој учествују животиње. Па поучно поетска књига Животињско царство. И сада Савремене басне. Овај последњи наслов карактеристичан је у два правца. Он нам од прве речи објављује да у књизи нећемо наћи грациозну и поетску басну класичног стила, која говори целом човечанству и свим временима, него ћемо наћи кратко подучену салашњицу. Наћи ћемо, и нашли смо критику и карикатуру савремених појава: диктатуру, везану штампу, празне стомаке, слепе идеје за мојнима, рођачки везе као квалификације за добра места, и томе слично и од тога јаче и горе, нарочито о такозваном малог човека, сиромашног и скромног човека. Са много лепе и са много велике храбрости је

Вукасовић. Тако да смо се ми остали писци запитали над књигом колеге, у шали, наравно, да ли аутор тих басана не стоји у неким рођачким везама са контролом над штампом.. Затим, карактеристичан је онај наслов по Вукасовића писца и баснописца још и тим што је одлучније да он није у суштини и неодложно баснописац. У предговору уз књигу писац то открива, упркос самом себи, тврдећи једну стаар која је контрадикција, "свака од мих [басана] износи догађај који се догодио; друштвена стања, као и личности и разне стварне односе." Ово се не може одрећи. Све што износи догађаје од данас личности у књизи, актуелна друштвена стања, то је, ако има критичку или моралну тенденцију, то је карикатура, епиграм, памфлет, то је рубрика из дневних листова, а не уметност. Уметност доноси оно што се није десило, али безимено и безвремено пулсира у животу. Басна поготово не сме бележити ни датуме ни Басна је гола истина, а не провидна алузија. Басна није ни бич ни освета, него мирна надмоћ истине, узвишена надмоћ истине која се зато и облачи у театар поезије, у глуму животиња према којима човек нема никакво одређено становиште ни друштвено ни политичко ни лично. Отуда, савремена басна, значи оно што се зове contradictio in adjecto. Књига таквих басана доказује да је, у овој прилици, Вукасовића више занимала критика конкретног савременог живота пред други велики рат, него апстрахована анализа нарави и бића. Велик раније, а сада је дао нешто што колеба између басне, епиграматичке причице. Књига Савремене басне неколико правих басана, иначе је пуна псеудо-текстова. Осим тога, тешко је било остати у уметности. Има ту причица које су врста сажетих полемика, малих трактата, дискусија, начетих проблема, па и памфлета. У овој књизи Вукасовић се врло произвољно удаљавао од басне. Неизбежно је морало тако доћи са алузијама отвореним на са пргавим реакцијама на оно што је правило властиту кожу. Међутим, ако нема у књижевности, басна, уз пословицу, не може бити савремена или мора садржати вечне истине, мора бити класична.

М. Вукасовић има талент за рентгенисање

спознаних чињеница: Води те чињенице на неки однос у којем се крије аналитичка формула. И има наклоност за стегнуту, епиграматичку форму. И има потребу описа, детаљисања у чему, као баснописац, често не осети меру, згреши против адекватности импресије и експресије. Бубина "мирна као кип, укочена погледа, обасја свој мудрачки став..." У Вукасовићу се несумњиво крију компоненте баснописца; кратак интервал запажања; поентирање које иде од обичног вица преко низа сентенциозних израза, до практичне мудрости или филозофске мисли. Није сасвим јасно следеће: да ли Вукасовић има, и у којој мери, онај посебни грациозни и наивни талент приповедања или песничког који такође спада у комплекс баснописца, нарочито после Ла Фонтена и Крилова. Уосталом, Вабриосов Желен без мозга већ је сав у поетским описима. Није Вукасовић доста пиах да једним махом, реченицом или ~~[illegible]~~ окине и сврши чин малог театра у басни. Чини се дајаф театар као такав, као поезија, не занима Вукасовића пре и после свега. Вукасовић врло често екстериоризује себе, што је добро за глумца, али не за баснописца. Вукасовић је моралист више као критичар, него као поет. Он воли анализу и доказ, прасак аргумента, воли не само констатацију, него своју констатацију. Ово последње је врло хетероген елемент у баснописцу, рекли смо већ. Ако игде, у басни не сме аутор лично стати пред очи читаоца. На сцену театра не сме испасти ни писац, ни режисер, иначе је театру крај. Басна је све до нравоучења пола бајка пола позориште. У нравоучењу, ако га изреком има, опет се не сме појавити аутор — ни ауторова мисао ни његова порука. Нравоучење мора искочити из саме басне као жаока из ~~[illegible]~~ пчеле. Нравоучење мора такође бити уметничка травестија онога што је у басни штоф. Знамо лепи пример, иако на жалост не можемо да се опоменемо ни аутора, ни басне, или епиграматичке причице. ~~[illegible]~~ Ја у тексту о томе да је нецелисходно а непаметно грубо поступати са пијаним човеком, са човеком и немоћним и несвесним, који у ствари није више он сам. Сјајно је изведено, философски транспоновано, нравоучење. Онај који пијаног човека бије, ~~[illegible]~~ заправо вређа и повређује отсутно лице: Absentem laedit cum ebris qui litigat.

~~[illegible]~~ Вукасовић све књиге, који ~~[illegible]~~ види своју ~~[illegible]~~ шест ~~[illegible]~~ хиљада ~~[illegible]~~ година човекова живота, има често нравоучење пре

него што има заблуду. То је пут неуметнички, и басна у таквим случајевима пострада. Шта је смисао басне Човек и камила, у којој човек завиди камили што има грбу те је тако природа сачувана да се клања пред свима и којекакви-вима", а камила одговара, у једној стилски невешто сложеној реченици, мислимо, ово: "Грба додуше не да клањати, али ту су колена која толико клече да су сва жуљевита." Какав је симбол камила, и шта је интелектуални садржај басне? Свифтовски презир човечанства уопште: да нема друго него или клањај или клечи? ~~Или парафраз: истине ово сада кажемо које је написао Свифт~~ Или онда је свршено с басном, нема класичне басне у којој се за кога било каже "којекакав", јер је то ~~[illegible]~~ памфлетски израз, јер то нема везе са уметношћу. Затим, у узурпираном ставу према ономе ко клања и клечи, Вукасовић каже за камилу: "искоси чупаву главурду". Да ли је Вукасовић, у оној ~~[illegible]~~ сем човека који клања и клечи, видео и камилу, ~~[illegible]~~ "~~[illegible]~~ Камила, према маси свога тела, има главицу, не главурду, и има у очима благе туге и мирноће животиње која поклеца да би човек ~~[illegible]~~ усео на њу, али ~~[illegible]~~ да заједно са човеком умре кад наиђе бура ветра и песка у пустињи. — слично томе може се ~~[illegible]~~ изванредно перена басна Борова заблуда. Са добрим инстинктом баснописца Вукасовић је уочио симболичну вредност и уметничку искористљивост спрега између бора и његове сенке ~~[illegible]~~ у часу заласка сунца, далеко већа но објекат сам. Пре но што је баснописац добро исекао логику басне, имао је готов свој савремени ударац по таштини човековој, занимљиво је у најзешћем степену како ће сад да ~~[illegible]~~ процес откривудавања басне као такове. Вукасовић са инстинктом за басну, ~~[illegible]~~ бира чак и добру поенту, или ~~[illegible]~~ бар не рђаву поенту: сенка, слава борова, ~~[illegible]~~ ишчезава нагло са заласком сунца. Али затим почиње оклизавање куда не треба. Сунчани зрак одговара зачуђеном бору: "То је зато што си побркао славу с таштином, оно што си, с оним што си хтео. ~~[illegible]~~ логичну везу ~~[illegible]~~ сенка са славом или таштином бора; а ~~[illegible]~~ много шире може сенка бити ~~[illegible]~~ нешто што је бор из себе хтео. По нама, логична, па према томе и симболички однос био би овај. Сунце слика велике портрете зато што је велико и велики мајстор, а ако тај портре о себи бор сматра ~~[illegible]~~ нешто што је он хтео и

знао, онда би одговор у једно нравоучење, по нама, било отприлике ово. „То је зато што је велики портретист сликао тебе према себи а не према теби" и, кад је пошао кући, понео је собом своју уметничку творевину. Овакве расправице могли бисмо наставити у књизи која је добрим делом од псеудо-басана састављена, а узела име басне зато да би се скрила од моћи и „савремености".

Узорна басна, као она езоповска о курјаку и јагњету за коју извесни научници тврде да је Сократова — узорна басна мора имати обележја. Конкретна слика мора бити удавена од апстрактне, јер прво долази уживање од чистог театра, па затим горко језгро. Театар не сме бити нравоучитељ, бар у басни не сме. Зато је добро да глумци буду искључиво, или бар врло претежно, животиње, биљке, а не људи, најмање човек. Зато што, напоменуто је већ било детимично, што нити човек према тима бићима, нити они према човеку имају ништа укорењено у осећајном или у мисленом стању, ни у смислу за ни у смислу против. Ако би човек, као обично, много улазио у басну, сламиваш би се онај нужни размак између театра и моралног рефлекса од театра. Човек је по природи резонер, и то би нарушавало атмосферу наивности, која је услов уметничке басне. Како је чаробно наивна, и како је силно иронична у много правца Крилићева басна Квартет. Једно од тумачења басне је и политичко: нескладна свирка Алмансе европских сила против Наполеона. Најшира, права интерпретација је: за сваки уметнички ефект потребан је и дар и знање. Политичко савремено тумачење басне Квартет узгредно је, проваљено је. Басна важније и пошто Наполеон и његови ратови јако изиђе пред новим и опет новим догађајима, и другим отечественим ратовима. У Крилићевом Квартету — савршено правилно — нема човека ни као диригента, ни као свирача, ни као слушаоца. Животиње саме свирају, чују да им музика не ваља, премештају се и премештају да што музиканније седну. Најзад ће доћи славуј, талентовани музичар, да им каже што им се једино могло рећи: Сели како сели, музике од вас нема.

Један услов типично правилне басне је овај: сцена

мора бити састављена од опште познатих и одмах разумљивих ствари; од исто таквих односа, од исто таквих разговора. Ствари, мање познате, како можда врло занимљиве животиње не долазе стога у обзир за театар басне. У истом смислу, аутор басне не сме служити ни за живу главу неким посебно својим речником, или савременим модним стилом, никаквом посебно својом диалектиком, савременом философијом или политиком. Савремен менталитет, савремена алузија, то је епиграм или епиграматичка прича. Могарац, петао, жаба, корен биљке, будиева на врежи — симболи су, немају датума, друштвеног статуса, индивидуални менталитет и стил.

Са књигом савремених басана, дакле специфично обојених басана, Вукасовић се решио да много отступи од канона басне. Можда је сасвим одлучно тако хтео, можда се дао сувише апсорбовати полемичком критиком савременога, и моралом за данас. Можда је, као уметник, тражио нов облик и експресију за кратку причу са тенденцијом, па није успео да се довољно приближи епиграматичкој форми, а удаљио се од басне. Резултат је промашај на правом месту стога што је аутор у своје савремене басне унео много, сувише много човека. Од животиња стално је на сцени лав, један егземплар лава који није лав зато што је човек, и обратно, али који се ипак више човечно него лавски рукује и гради, "урла нервозно", има судбину да се "мучи сидно" човечанским проблемима, поставља питања одвише професионалним и стручно одређена. Даље, теме разговора у савременим баснама нису ни опште познате, ни обичне. Једна животиња тражи духовно узвишење до човека; друга контролише опадање својих телесних прохтева; трећа зна да је живот сан. Разговори, како је већ речено, обично су дискусије, дискусије политичког или социјалног карактера, моралне утехе, краће придике, памфлетска сатира. Главни спикер при томе почешће је аутор сам, врло распознатљиво и одређено. Свакидашњег, простог, колоквијалног језика скоро да нема: расплиће се, надмудрује, а прелаз у свакодневни језик карактеришу груби изрази: цукела, гнавурда, бунцати, премлатити, трабуљати, цукан, фатирани богаташ.

Таквим путевима идући дошао је аутор и до чудних наслова басама: "Велика свест", "Логично оправдање рата". Басна под првим од ових наслова, у којој је, (уосталом Ђура речено), свест и у иронији тешко пронаћи, доказ је колико је Вукасовић у овој књизи изгубио своје литерарне квалитете.

испао из своје литерарне категорије. Дављенику у риту похитали у помоћ људи. Дављеник, им баца у очи травуљину и блато. — "Овај је луд, хоће и нас да упропасти" — вике један од спасилаца. Одговор и поента басне ово је: "Нисам ја луд", дере се дављеник, "већ ми је крв таква; веће ми је уживање другог да удавим но себе да спасем". Ова се басна доиста не да подвести ни под коју категорију басна. Историја литературе и теорија књижевности постављају обично три категорије. Теоријску басну, која оштри ум. Судбинску басну, која у човеку буди религиозни страх или дивљење. Моралну басну, која учи како треба живети. Наведене басне не спадају ни у једну категорију. Кути песимизам аутора прво је спремио ударац па онда тражио басну. Кајимо се да у тој причици не само да нема басне, него нема ни савремености.

Али није Вукасовић ни у овој књизи до краја затурио уметност и регуле басне. Под рузним насловом Свињски савет, и после оста грубог почетка: "Наздрла се свиња жира", долази права басна: из просте и конкретне слике продира у басну, здраву, и танану духовну слику. Ријуки, свиња је открила жиле дрвета, неке и покидала и најзад се запитала: "Чему ти конци и конопци?" А кад је чула да се тим цело дрво храни и држи, зачудила се: Зар оно што је тако важно у земљу да се зарије? "Е, наша мудрице, кад би ти знала колико видљиво зависи од невидљивог, не би тако говорила" — помислила је и најсипушнија жилица, али ниједна није нашла за потребно да то каже свињи". Можда би, басне ради, било лепше да се на почетку и на крају ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

"Ка шта служи велики новац човечанству, кад не ствара великог човека ни велике народе". При чему је овде, као у ~~[illegible]~~ Тодорове басне ове књиге, ~~[illegible]~~ сократовска логика прилично иворована. Велика је разлика између формуле за величину јединке, човека, и формуле за величину ~~[illegible]~~ народа. Народ, као држава и земља, то је реципијент, дакле материјална, обимна, и солидна ствар. У духовном и етичком смислу, народ се кити величинама појединих сјајних индивидуа у себи. ~~[illegible]~~

Нашли смо у збирци један пример који је ~~[illegible]~~ типичан за причице у овој књизи: ~~[illegible]~~ (шекспировске трагедије) сад приватне, сад дефектне, сад подпитањем да ли су подаци за конструкцију фабуле тачни. Бувина, на питање орла зашто језвито закреће кад креће у лов, одговара: "Да ми ни најмања жртва не би могла пребацити да сам је начасно напала". Прво, јасно је и овде да је аутор пре басне имао готову схему за епиграм из савременог свог искуства ~~из~~ области политике или свакодневне борбе. Друго, ~~[illegible]~~ (добро се) сукоб између читаоца и аутора у области зоологије. Бувина лови у дубоку ноћ. За такав лов јој је ~~[illegible]~~ дато перје којим се лети без шума; дрт јој је демонски вид; дата јој је једина ствена моћ да главу обрће стреловито безмало у 360 степена. ~~[illegible]~~ Је ли могућна у природи контрадикција: да новац бешумно летети, и крештањем покиштава сан ефект од бешумног приближавања успулим жртвама?... Латин Федар има такође басну о бувини, ~~[illegible]~~ о бувини и цикади. Цикада (и зрике) иако (Федров) је бувина оштро опоменула да (она да) буде мир, ~~[illegible]~~ (мирнији) ~~[illegible]~~ боље свиње, мала животињица, нагонски (нагонски) све јаче (да) зричи, quoto volidius clamare coepit. ~~[illegible]~~ Мудра бувина се ваљда најзад досетила да ~~[illegible]~~ (сабиру мисли) о ~~[illegible]~~ прикосу, него о животу, и окреће тактику, домамљује цикаду на сладак сок и онда (јој) кљуном пресече живот. Питамо се ми сада: кад управо крешти бувина? ~~[illegible]~~, пре лова, да жртвама објави да иде, или после лова, кад јој већ у зору и кад се остали живот буди, кад јој треба мир за одмор. И чија поента је боља: Вукасовићева, који је можда на погрешном јестаственичком податку заснивао свој (личне занимације) епиграм о лажној часности грабљивице, или Федрова, која истиче уметнички мирно и духовито, један вековечни свирепи однос између силе и нејачи (— Федров): "Што цикада жива одрицаше, то мртва предусретљиво даде". То јест, нуташе, да бувина може да спава.

Појаве и појмови које Вукасовић у својој књизи савремених басана жали, исмева, осуђује, баш зато што су савремени, још у живом и немирном животу и гдумаца и посматрача нису сами собом довољно кристалисани. У хаосу државних и друштвених доктрина и пракси исте појаве и појмови једаред насрћу као аљкуше, други пут сметају као олупине. За басну, која је сва у конциозности и оштрина, која мора имати право без реплике — нису згодне неодређености једне епохе која куна од дна до површине, у којој се народ и власти "искварили, и дошао час да земља хоће да мијени господара", како дивно каже наша народна. Али, појаве какве такве крећу урођену наклоност Вукасовићеву да разлаже, суочава, прогања својом логиком логику савремености своје. Басна је епиграм, јер је њена логика Сократова логика, она која појаве своди и генерализује, и над њима онда изведе један закључак; док логика епиграма обратно текстова, упре поглед у једну појаву, и над њом изводи низ закључака. То с једне стране. А с друге стране, баш баснописац, критичар и судија који се изградио на канонима басне, није сигуран међу запажањима и фактима који у живом животу још вибрирају између можда, јесте, биће, није. Тако се у басни Ништа простије десило нешто од чега нема ништа немогућније. Појам колектива, појам друштвени који још непрестано расте и у суштини се употпуњава, доведен је у однос са једним апсолутом којем нема ни критике, ни реформе, ни друштвеног прилагођавања, у односу се генијем. Како? Не чекати да се геније роди, него "сакупите се сви најбољи, и од оног што је најбоље у вама створићете лако заједничког генија који", између другог, "неће тежити као некадашњи, романтични, да све потчини себи". Велико се смајетније десило у овој басни. Као да геније може бити "некадашњи или модерни", као да геније може имати ишта заједничко са колективом; као да геније може не потчињавати и не владати.

Ова књига некако је сва је у претпоставкама и огледима и резултатима. Оно што је басна, није успешно реформисано; оно што је епиграм, причица, још није то. Стил је суштна противност од простог, стварног процеђеног очишћеног стила басне. Над мајмуни полупају судове, то је казано: "Утрен она и најмањи суд посаше и гласовима и

покретима до сто фавола". Пријатно вас изненади, и потсети на басну понека сасвим кратка стварчица, једва више него једна илустрована помисао, небеска чавка [хоће да буде чавка која хоће у небо] да се диже у васиону, али с тим да не изгуби везу са земљом. Она такле лети уз конац чији је један крај везан за грану а други за ногу. Ова слика негде, уз разговор код Гетеа. Добра је [illegible] рељефна, снежа стварна [illegible] епиграм, речено о лисици која о сваком нешто, ни о ком добро, о паву ништа. [illegible] Од тих сјајних стварчица одбијају се утолико више [illegible] оне нефине, и скоро свирепе, где читалац [illegible] ни са савременошћу у баснама не може да објасни и изванредне случајеве. Шта је заправо хтео Вукасовић са таквим текстовима? Да постане један нарочито [illegible] смео еманципатор мисли? критичар груб и немилостив? брутални илустратор? [illegible] Вукасовићу недостаје [illegible] плахости опаких [illegible] модернијих времена [illegible] Свифта, или доктора Мандевила, чију Басну о пчелама би Вукасовић са користи могао студирати, јер то дело открива [illegible] неизговорену тајну [illegible] грубо, наносиш мизантропски препади ипак могу да утичу на прогрес, ако не друштва, око литературе... Дима Вукасовић у овој књизи басну о двојици сапутника, о дебељку који, да би видео шта је с оне стране, скаче на гробу гробљанка. Од те слике и стварности ужасне се — бик, и [illegible] да би посматрач могао на дрво [illegible] се попне. Сад долази архиђакон, шта да кажемо да заклонимо Вукасовића архиђакон и Мандевилштине, [Мандевил је заступао мисао да скривен порок може бити јавно доброчинство], долази то да гробљанин овако одговара бику: [illegible] А на шта би онда служила моја гроба?" [illegible] дебељко [illegible] надовезује [illegible] да је згодније усести на гробу човека, него "пентрити се којекуда". Какан је то морал, каква је то симболика, каква је то материјал, какан је то стил! Ова [illegible] сигурно је бродолом једног баснописца. Питање је само шта је са [illegible] комадима који плутају, и међ којима има доброг и сасвим довољно, шта се [illegible] ту лично ауторово разбило, [illegible] на неку обалу спасло. Овај одељак приказ написан је пре свега басне ради, затим добрих фрагмената ради у књизи савремених басна, најзад ради онога што се надамо [illegible] у правом баснописцу Вукасовићу. На растанку још да кажемо аутору: басне не може служити [illegible]